

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ / Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	18/10/2025

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

Α) Φεντερασιόν: Η μεγάλη πολυεθνική εργατική οργάνωση της πόλης της Θεσσαλονίκης, μίας πόλης με σημαντικό- για τα μέτρα της περιοχής- βιομηχανικό υπόβαθρο και με κοσμοπολίτικο χαρακτήρα, που αποτέλεσε σημείο αναφοράς για το εργατικό κίνημα. Με πρωτεργάτες σοσιαλιστές από την ανοιχτή σε νέες ιδέες εβραϊκή κοινότητα της Θεσσαλονίκης, που μετά την ενσωμάτωσή της στην Ελλάδα, στο τέλος των Βαλκανικών πολέμων, το 1913, αποτέλεσε σημαντικό δίαυλο για τη διάδοση σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα.

Β) ΓΣΕΕ: Η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος. Ιδρύθηκε προς το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου εξαιτίας των πιέσεων που δέχτηκε η ελληνική κοινωνία, της εμπλοκής της σε διεθνείς υποθέσεις και του αντίκτυπου της ρωσικής επανάστασης, που οδήγησαν το εργατικό και σοσιαλιστικό κίνημα σε ταχύτατη ωρίμανση. Η ΓΣΕΕ συμπεριέλαβε κλαδικά και τοπικά σωματεία.

Γ) ΟΥΛΕΝ: Η αμερικανική εταιρεία που το 1925 ανέλαβε την λύση του ζητήματος της υδροδότησης της Αθήνας με την κατασκευή του φράγματος και της τεχνητής λίμνης του Μαραθώνα. Το πολεοδομικό συγκρότημα της Αθήνας ξεπέρασε με την έλευση των προσφύγων το 1.000.000 κατοίκους και δεν μπορούσε πλέον να υδρεύεται με το χρονολογούμενο από τους ρωμαϊκούς χρόνους Αδριάνειο Υδραγωγείο. (Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν , γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση , τη λέξη Σωστό , αν η πρόταση είναι σωστή ,ή Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

Α) ΛΑΘΟΣ

Β) ΛΑΘΟΣ

Γ) ΣΩΣΤΟ

Δ) ΛΑΘΟΣ

Ε) ΣΩΣΤΟ.

(Μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Β1

Ποιοι ήταν οι στόχοι της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1917 και σε ποια αποτελέσματα οδήγησε; (Μονάδες 12)

Το αποφασιστικό βήμα προς την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης έγινε στα ταραγμένα χρόνια του Α' Παγκοσμίου πολέμου και του «εθνικού διχασμού». Το 1917 η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη αποφάσισε την ολοκλήρωση της μεταρρύθμισης. Ο στόχος ήταν διπλός: αφενός η στήριξη και ο πολλαπλασιασμός των ελληνικών ιδιοκτησιών γης στις νεοαποκτηθείσες περιοχές και αφετέρου η αποκατάσταση των

προσφύγων και η πρόληψη κοινωνικών εντάσεων στον αγροτικό χώρο. Με βάση αυτά τα νομοθετήματα η απαλλοτρίωση των μεγάλων αγροτικών ιδιοκτησιών έγινε δυνατή στα αμέσως μετά τον πόλεμο χρόνια, όταν η ανάγκη αποκατάστασης των προσφύγων βρέθηκε στο επίκεντρο του κρατικού ενδιαφέροντος. Η αναδιανομή που έγινε έφτασε στο 85% των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στη Μακεδονία και στο 68% στη Θεσσαλία. Στο σύνολο της καλλιεργήσιμης γης της χώρας το ποσοστό αυτό ανήλθε σε 40%. Μετά από λίγα χρόνια, κάτω από την πίεση του προσφυγικού προβλήματος, η αγροτική μεταρρύθμιση ολοκληρώθηκε και οδήγησε την αγροτική οικονομία της χώρας σε καθεστώς μικροϊδιοκτησίας. Με τη σειρά της η νέα κατάσταση δημιούργησε νέα προβλήματα. Οι μικροκαλλιεργητές δυσκολεύονταν να εμπορευματοποιήσουν την παραγωγή τους και έπεφταν συχνά θύματα των εμπορών. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση προωθήθηκε η ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας, κρατικών οργανισμών παρέμβασης και παραγωγικών συνεταιρισμών. Το αγροτικό ζήτημα απέκτησε έτσι νέο περιεχόμενο, χωρίς να προκαλέσει τις εντάσεις που γνώρισαν άλλα κράτη της Ευρώπης (Ισπανία, Βουλγαρία, Ρουμανία κ.λπ.).

ΘΕΜΑ Β2

α) Με ποιον τρόπο ενίσχυσαν οι Σύμμαχοι την συμμετοχή της Ελλάδας στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο; (Μονάδες 8)

Όταν, με την επέμβαση των Συμμάχων, ενοποιήθηκε το 1917 η χώρα υπό τον Βενιζέλο, στάθηκε αδύνατο να αναλάβει, χωρίς εξωτερική αρωγή, το κόστος της συμμετοχής στον πόλεμο. Οι Σύμμαχοι προχώρησαν τότε σ' έναν ιδιόμορφο δανεισμό της χώρας, που θα είχε οδυνηρές συνέπειες στο μέλλον.

Η Γαλλία, η Μεγάλη Βρετανία και οι ΗΠΑ ενέκριναν κατ' αρχήν μεγάλο δάνεια προς την Ελλάδα: 12.000.000 λίρες Αγγλίας, 300.000.000 γαλλικά φράγκα και 50.000.000 δολάρια ΗΠΑ. Ο δανεισμός ήταν όμως θεωρητικός. Το ποσά αυτά δεν εκταμιεύτηκαν ούτε δόθηκαν στην Ελλάδα. Θεωρήθηκαν κάλυμμα για την έκδοση πρόσθετου χαρτονομίσματος, με το οποίο η κυβέρνηση Βενιζέλου θα χρηματοδοτούσε την πολεμική της προσπάθεια. Ένα είδος αποθέματος, δηλαδή, σε χρυσό και σε συνάλλαγμα, που δεν βρισκόταν όμως υπό τον έλεγχο της χώρας. Η Ελλάδα, πάντως, χρηματοδότησε με τον τρόπο αυτό την πολεμική συμμετοχή της στο μακεδονικό μέτωπο, την εκστρατεία στην Ουκρανία και την Κριμαία, και την πρώτη φάση της στρατιωτικής εμπλοκής στη Μικρά Ασία. Οι συνέπειες αυτής της ιδιόμορφης νομισματικής ισορροπίας δεν άργησαν να φανούν.

β) Ποια ήταν τα οφέλη από το δημόσιο έργο των αποξήρανσεων κατά τον 19^ο αιώνα;

Από τα υπόλοιπα δημόσια έργα το κυριότερο ήταν η αποξήρανση μεγάλων εκτάσεων που καλύπτονταν από νερά λιμνών και ελών. Πέρα από το γεγονός ότι η αποξήρανση έδινε πλούσια καλλιεργήσιμη γη, ήταν και ο μόνος τρόπος καταπολέμησης της ελονοσίας, της αρρώστιας που αποτελούσε μάλιστα για την αγροτική Ελλάδα ως τα μέσα του 20ού αιώνα. Πολλά αποστραγγιστικά έργα έγιναν στη χώρα, με πιο σημαντικό την αποξήρανση της λίμνης Κωπαΐδας στη Βοιωτία.

ΘΕΜΑ Γ1

Με βάση τα παρακάτω κείμενα και τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στην ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδας και τις συνέπειές της στην οικονομική ζωή της χώρας.
(Μονάδες 25)

Το 1927, με αφορμή το αίτημα της Ελλάδας στην Κοινωνία των Εθνών για παροχή πρόσθετου δανείου, τέθηκε το ζήτημα της δημιουργίας μιας κεντρικής κρατικής τράπεζας. **Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην πηγή του Χρ. Χατζηϊωσήφ στο έργο «Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα» (κείμενο Α), η πρόταση τέθηκε από την Κοινωνία των Εθνών με στόχο η ελληνική κυβέρνηση να διαχειριστεί τα δημόσια οικονομικά προβλήματα της εποχής.**

Η Τράπεζα της Ελλάδος θα αναλάμβανε τη διαχείριση των χρεών, την έκδοση χαρτονομίσματος και την ενιαία εφαρμογή της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής, **λειτουργίες που ασκούσε έως τότε η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, ιδρυθείσα το 1841, αποκτώντας το προνόμιο του εκδοτικού δικαιώματος. Στην τελευταία, Υπήρχε ασυμβίβαστο άσκησης δημόσιας εξουσίας και εμπορικής δραστηριότητας της τράπεζας. Στη Τράπεζα της Ελλάδος μεταβιβάστηκαν χρυσός και ομόλογα δημοσίου όπως και στοιχεία παθητικού, δηλαδή το εκδοθέν χαρτονόμισμα και καταθέσεις του Δημοσίου.**

Παρά τις αντιδράσεις της Εθνικής Τράπεζας και κάτω από την πίεση των ξένων συμβούλων, το Μάιο του 1927 ιδρύθηκε η Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία άρχισε τη λειτουργία της ένα χρόνο αργότερα. **Η Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε σε συνέχεια του Πρωτοκόλλου της Γενεύης της 15ης Σεπτεμβρίου 1927 και άρχισε να λειτουργεί στις 15 Μαΐου 1928 με προσωπικό 500 ατόμων.**

Πολύ γρήγορα πέτυχε σταθερές ισοτιμίες της δραχμής με τα ξένα νομίσματα, στηρίζοντας την έκδοση χαρτονομίσματος στα αποθέματά της σε χρυσό και συναλλάγμα και εξασφαλίζοντας τη μετατρεψιμότητα του εθνικού νομίσματος σε χρυσό. **Στο κείμενο Β του ίδιου συγγραφέα, νομοθετήθηκαν ρυθμίσεις για τη σταθεροποίηση του νομίσματος. Συγκεκριμένα η περιεκτικότητα της δραχμής αντιστοιχούσε σε 0,019526 γραμμάρια χρυσού και η ισοτιμία με την λίρα Αγγλίας ορίστηκε κοντά στις 400 δραχμές. Η νομισματική σταθεροποίηση επιτεύχθηκε με τον κανόνα χρυσού-συναλλάγματος, καθώς η δραχμή, αφού απέκτησε σταθερή ισοτιμία με την αγγλική λίρα, η Τράπεζα της Ελλάδος ήταν υποχρεωμένη να πραγματοποιεί αγοραπωλησίες συναλλάγματος τόσο στους ιδιώτες όσο και στο κράτος με αυτή την ισοτιμία.**

Η επιτυχία αυτή οδήγησε τα δημόσια οικονομικά σε περίοδο ευφορίας, βελτίωσε την πιστοληπτική ικανότητα του κράτους, ενίσχυσε την εισροή συναλλάγματος, **καθώς μετά τη μεταβίβαση του ελέγχου του νομισματικού συστήματος από την Εθνική Τράπεζα, διέθετε πλέον συναλλαγματικό απόθεμα 11.308.348 λίρες Αγγλίας προκειμένου να καλυφθεί η νομισματική κυκλοφορία, υπερκαλύπτοντας τα όρια ασφάλειας για τη στήριξη του νομίσματος,** αλλά και τις επενδύσεις και προκάλεσε μία ισχυρή δυναμική που επέτρεψε τις σημαντικές πολιτικές, θεσμικές και οικονομικές πρωτοβουλίες της τελευταίας κυβέρνησης του Ελευθερίου Βενιζέλου (1928-1932). Η περίοδος αυτή κράτησε μέχρι τις αρχές του 1932, οπότε εκδηλώθηκαν στη χώρα οι συνέπειες της μεγάλης οικονομικής κρίσης, που ξεκίνησε από τη Νέα Υόρκη το 1929.

ΘΕΜΑ Δ1

Αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που ακολουθούν και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναφερθείτε στα αποτελέσματα της επιβολής του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ) το 1898 στην Ελλάδα. (Μονάδες 25)

Κατά το έτος 1893 η Ελλάδα βρέθηκε σε αδυναμία να εξυπηρετήσει τα τοκοχρεολύσια των εξωτερικών της δανείων και ζήτησε επαναδιαπραγμάτευση του δημόσιου χρέους της. Η «πτώχευση», όπως χαρακτηρίστηκε, δεν ήταν ασυνήθιστη επιλογή των φτωχότερων κρατών, στην Ελλάδα όμως της εποχής εκείνης είχε μεγάλο πολιτικό κόστος. Οι διαπραγματεύσεις με τις πιστώτριες χώρες συνεχίστηκαν μέχρι τον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Η ήττα του ελληνικού στρατού και η υποχρέωση της Ελλάδας να καταβάλει υπέρογκες πολεμικές αποζημιώσεις στην Οθωμανική αυτοκρατορία έθεσαν το ζήτημα σε νέες βάσεις. Τα οικονομικά του ελληνικού κράτους οδηγήθηκαν σε καθεστώς Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ). **Πράγματι, οι πληροφορίες επιβεβαιώνονται από το Κείμενο Α της Ιστορίας του Ελληνικού έθνους, καθώς μετά την ήττα της Ελλάδας στον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του Ιουλίου 1897, επιβλήθηκε Διεθνής Οικονομικός Έλεγχος. Η ελληνική κυβέρνηση από τη μεριά της κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για συμβιβασμό με τους δανειστές, ώστε να μην επιβληθεί στην Ελλάδα αυτός ο έλεγχος. Συγκεκριμένα ο διευθυντής της Εθνικής Τράπεζας Στ. Στρέιτ και ο Ανδρ. Συγγρός προσπάθησαν ανεπιτυχώς να διαπραγματευτούν με τους δανειστές. Μάλιστα, σύμφωνα με το Κείμενο Β, θεωρήθηκε εθνική ταπείνωση**

Εκπρόσωποι έξι δυνάμεων (Αγγλία, Γαλλία, Αυστρία, Γερμανία, Ρωσία, Ιταλία) ανέλαβαν τη διαχείριση βασικών κρατικών εσόδων. Το ύψος αυτών των εσόδων ανερχόταν σε 28.000.000 έως 30.000.000 δραχμές. Στόχος αυτής της υποχρεωτικής διαχείρισης ήταν η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της χώρας προς την Οθωμανική αυτοκρατορία, δηλαδή η καταβολή της πολεμικής αποζημίωσης ύψους 92.000.000 δραχμών και η εξυπηρέτηση των άλλων δανείων. Η διεθνής επιτροπή, που ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1898, αντιμετώπισε τις τρέχουσες ανάγκες με ένα μεγάλο δάνειο, που χορηγήθηκε με την εγγύηση των Δυνάμεων. Στη συνέχεια, εκτός από το βασικό της ρόλο, δηλαδή την εξασφάλιση της αποπληρωμής των δανείων, λειτούργησε επιπρόσθετα ως τεχνικό συμβουλευτικό σώμα, συμβάλλοντας γενικότερα στη βελτίωση των επιδόσεων της ελληνικής οικονομίας. **Πρόσθετες πληροφορίες δίνονται στο κείμενο Β για τον ρόλο της διεθνούς επιτροπής, η οποία έλεγχε τις προσλήψεις, τις μεταθέσεις και τις προαγωγές των υπαλλήλων στο Δημόσιο. Θεωρήθηκε ως ένα καθεστώς ευρωπαϊκής αιχμαλωσίας και τα μικροαστικά στρώματα αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν πέρα από τον Ατλαντικό, λόγω του οικονομικού τους αδιεξόδου.**

Τα αποτελέσματα ήταν θετικά και έγιναν ορατά λίγα χρόνια αργότερα, **παρά το γεγονός ότι ο έλεγχος αυτός ήταν βαρύτατος, ευνοώντας κυρίως τους ομολογιούχους (Κείμενο Α).** Η εγγύηση των Δυνάμεων αύξησε την πιστοληπτική ικανότητα του κράτους, **με κύριο στόχο να μπορεί να συνάψει η Ελλάδα νέα δάνεια με το εξωτερικό στο μέλλον (Κείμενο Α),** ενώ ο έλεγχος απάλλαξε τους δημοσιονομικούς μηχανισμούς από δυσλειτουργίες του παρελθόντος. Το 1910, παρά τα προβλήματα στο εξωτερικό ισοζύγιο πληρωμών εξαιτίας της σταφιδικής κρίσης και παρά το γεγονός ότι η αποπληρωμή των δανείων εξακολουθούσε να απορροφά το 1/3 των εθνικών εσόδων, τα δημόσια οικονομικά μπορούσαν να χαρακτηριστούν υγιή, οι προϋπολογισμοί ήταν ελαφρώς πλεονασματικοί και οι οικονομικές δυνατότητες του κράτους σαφώς αυξημένες. **Αυτό επιτεύχθηκε με διατάξεις που περιόριζαν την αναγκαστική κυκλοφορία και με αυτό τον τρόπο σταθεροποιήθηκε η αξία της δραχμής (Κείμενο Α).** Ταυτόχρονα, σύμφωνα με το Κείμενο Β, ο τραπεζικός τομέας και η Εθνική τράπεζα άλλαξαν ριζικά μέσω της επιβολής ελέγχου, **στηριζόμενη πλέον στα έσοδα της χωρίς ξένη αρωγή.**

Αυτή η θετική εξέλιξη επέτρεψε τις μεταρρυθμίσεις των πρώτων κυβερνήσεων του Ελευθερίου Βενιζέλου, την πολεμική προετοιμασία και τη συμμετοχή στους Βαλκανικούς πολέμους, χωρίς τις δραματικές επιπτώσεις που είχαν στο οικονομικό πεδίο οι πολεμικές κινητοποιήσεις του παρελθόντος. **Τα προαναφερθέντα επιβεβαιώνονται στο Κείμενο Β, καθώς η ανάπτυξη του κράτους και η αναγέννησή του, οδήγησε την Ελλάδα στην επιτυχή έκβαση των Βαλκανικών Πολέμων, αποδεικνύοντας την αποφασιστικότητα του λαού.**